

AGDER
fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/28925-1
Saksbehandler Helene Vedal

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	17.09.2025

Fordeling av midler til kompetanse og arbeidskraft i distriktene

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

- 1 400 000 kroner fra ordning a) øremerkes oppfølging av samarbeidsavtaler med Lister Nyskaping, Setesdal IPR, Pågang næringshage og Fagskolen i Agder
- 1 000 000 kroner overføres fra ordning a) til ordning b)
- Resterende midler lyses ut som tilskuddsordning, sammen med ubrukte midler fra 2024
- Ordning b) lyses ut som en tilskuddsordning, og forskriftens kriterier suppleres med følgende:
 - Studiesenteret må beskrive etterspørsel etter tilbudene basert på fylkeskommunens kunnskapsgrunnlag og egen informasjon
 - Studiesenteret må vise hvordan det arbeides med å mobilisere deltakere, særlig personer utenfor arbeidslivet

Vedlegg

Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskot til kompetanse og arbeidskraft i distrikta

Sammendrag

I 2024 fikk fylkeskommunene ansvaret for en ny post på statsbudsjettet, under Programkategori 13.50, Distrikts- og regionalpolitikken, kapittel 553 post 60: «Kompetanse og arbeidskraft i distriktene». Fra 2025 er posten utvidet til å omfatte ytterligere én ordning. Ansvaret for finansiering av studiesentrene er overført fra Kunnskapsdepartementet (KD) til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), med fylkeskommunene som forvaltningsorgan.

Det betyr at statsbudsjettsposten omfatter to ordninger:

- a) Mobilisering til utdanning og kompetanse
- b) Tilskudd til studiesenter

Fylkeskommunene kan overføre midler fra ordningen «Mobilisering til utdanning og kompetanse» til ordningen «Tilskudd til studiesenter». Fylkeskommunedirektøren anbefaler at 1 400 000 kroner benyttes til å følge opp samarbeidsavtaler med Lister Nyskaping, Setesdal IPR, Pågang næringshage og Fagskolen i Agder vedtatt av Hovedutvalg for utdanning og folkehelse (Sak 2/2024). Videre anbefales det at 1 000 000 kroner overføres fra ordning a) til ordning b). Resterende midler lyses ut som tilskuddsordning etter Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskudd til kompetanse og arbeidskraft i distriktene.

Saksopplysninger

Bakgrunn for saken

I 2024 fikk fylkeskommunene ansvaret for en ny post på statsbudsjettet, under Programkategori 13.50, Distrikts- og regionalpolitikken, kapittel 553 post 60: «Kompetanse og arbeidskraft i distriktene».

Fra 2025 er posten utvidet til å omfatte ytterligere en ordning. Ansvaret for finansiering av studiesentrene som er overført fra Kunnskapsdepartementet (KD) til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD), med fylkeskommunene som forvaltningsorgan. Det nasjonale tilskuddsnivået for utlysningen til studiesentrene var i 2024 på 50 millioner kroner. Det samme beløpet er avsatt i 2025.

For Agder fylkeskommune er den økonomiske rammen for de to ordningene under post 60 på 4 282 000 kroner, hvorav 612 000 er øremerket drift av studiesentre. KDD har fordelt midlene mellom fylkene etter Regjeringens distriksindeks. Distriksindeksen viser graden av distriktsutfordringer kommunene har, og består av fire indikatorer:

1. SSBs sentralitetsindeks
2. Befolkningsvekst siste ti år
3. Sysselsettingsvekst siste ti år
4. Ensidig næringsstruktur

Tildeling av prosjektmidler i Agder 2024

Agder fylkeskommune brukte i 2024 midlene på følgende prosjekter:

- Videreføring av kompetansepilot Agder (Sak 2/2024 i Hovedutvalg for utdanning og folkehelse). I etterkant av prosjektet ble det inngått samarbeidsavtaler med Pågang

næringshage, Lister Nyskaping, Setesdal IPR og Fagskolen i Agder. Målsettingen er å mobilisere næringslivet i distriktene til målrettet kompetanseutvikling. Resultatet av en langsiktig satsing vil være økt verdiskaping for næringslivet, men også høyere deltakelse i arbeidslivet i Agder. Samarbeidsavtalene har en kostnadsramme på 1 400 000 kroner.

- Støtte til Oxford Research sitt prosjekt om det regionale økosystemet for kompetanse (sak 28/2024 i Hovedutvalg for utdanning og folkehelse). Prosjektet skal svare ut problemstillinger knyttet til hvordan aktørene i Agder kan styrke sitt arbeid med å balansere tilbud og etterspørsel etter kompetanse, og hvordan man kan øke motivasjonen for deltakelse i kompetansehevende aktiviteter. Agder fylkeskommune finansierer prosjektets del tre, som henter erfaring om kompetanse- og mobiliseringsarbeid fra andre regioner. Sørlandets kompetansefond er medfinansjør. Prosjektet har en kostnadsramme på 450 000 kroner.
- Støtte til eksamensforberedende undervisningstilbud og utvikling av digitale læremidler i regi innen helsearbeiderfager og barn- og ungdomsarbeiderfaget. Tilbudene er i regi av Aftenskolen (sak 7/2025 i Hovedutvalg for utdanning og folkehelse). Kostnadsramme på 1 009 995 kroner.

I tillegg er udisponerte midler, 821 005 kroner, overført fra 2024 til 2025.

Tidligere tildelinger av midler til studiesentre

Et studiesenter er en fysisk møteplass og et læringsmiljø som legger til rette for desentralisert og fleksibel utdanning og kompetanseutvikling i distriktene, tilpasset behovene til enkeltpersoner og offentlig/private virksomheter. Det er videregående skoler, fagskoler, høyskoler og universiteter som har det faglige ansvaret for tilbudene ved studiesentrene.

Commented [TMOM 1]: Dette kunne kanskje flytte fram, fem ref. mitt tidligere spørsmål om hva et studiesenter er?

Midlene til studiesentre var fra 2022 til 2024 underlagt Kunnskapsdepartementet og ble forvaltet av Direktorat for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Det er tre aktører i Agder som har fått støtte fra ordningen:

- Studiesenteret Lister Kompetanse
- Østre Agder interkommunale politiske råd
- Setesdal interkommunale politiske råd

Studiesenteret Lister kompetanse har tidligere fått midler over statsbudsjettet, og var i tildelingen fra HK-dir garantert tilsvarende tildeling.

Studiesenter	Tildeling 2023	Tildeling 2024
Østre Agder IPR, studiested Østre Agder	433 500 kroner	375 088 kroner
Studiesenteret Lister kompetanse	2 542 196 kroner	2 009 400 kroner
Setesdal IPR	590 750 kroner	509 048 kroner

Forskrift om Kommunal- og distriksdepartementets tilskudd til kompetanse og arbeidskraft i distrikta.

KDD har fra 2025 utarbeidet en ny forskrift for ordningene som legger føringer for bruken av midlene (vedlagt).

Viktige føringer i forskriften:
Statsbudsjettets kapittel 553, post 60 for 2025 *Kompetanse og arbeidskraft i distriktene* omfatter følgende ordninger:

Ordning a). Mobilisering til utdanning og kompetanseheving (3, 670 mill. kroner til Agder)
Ordning b). Tilskudd til studiesenter (0,612 mill. kroner til Agder)

Formålet med ordningene er å bedre tilgangen på arbeidskraft med etterspurt kompetanse, samt tilby relevant utdanning og kompetanseutvikling i distriktene.

Tilskudd til mobilisering til utdanning og kompetanseheving (ordning a)

Denne ordningen skal bidra til bedre tilgang på kompetent arbeidskraft i distriktene.

Måloppnåelse vurderes etter følgende kriterier:

- a. Økt mobilisering av ansatte i offentlige og private virksomheter, samt personer utenfor arbeidslivet, til utdanning og kompetanseutvikling
- b. Styrket regional koordinering og samarbeid for å kvalifisere og mobilisere flere til utdanning og kompetanseutvikling

Fylkeskommunen kan finansiere tiltak og prosjekter i egen regi eller etablere egne regionale støtteordninger under denne ordningen.

Tilskudd til studiesenter (ordning b)

Studiesenterordningen skal bidra til at utdanning og kompetanseutvikling blir tilgjengelig for innbyggere og ansatte i virksomheter som ikke kan følge ordinær undervisning ved faste studiested grunnet lang avstand.

Måloppnåelse vurderes etter følgende kriterier:

- a. Økt innsats for etablering av flere etterspurte, fleksible og/eller desentraliserte utdanningstilbud
- b. Økt antall personer som tilegner seg etterspurt kompetanse
- c. Flere utenfor arbeidslivet får tilgang til utdanning og kompetanseutvikling

Tilskudd til studiesentre må lyses ut. Ordningen krever regional medfinansiering på minimum 20 prosent og/eller tilsvarende egeninnsats. Aktører som kan bidra med regional medfinansiering kan være kommuner, fylkeskommuner, stiftelser og næringsliv. Egeninnsats kan bestå av lønn eller timeinnsats, økonomiske bidrag og honorar, samt bruk av lokaler og utstyr.

Overføring av midler mellom ordningene

Fylkeskommunene kan overføre midler fra ordningen «*Mobilisering til utdanning og kompetanse*» til ordningen «*Tilskudd til studiesenter*». Midler under *Tilskudd til studiesenter* kan kun brukes til studiesentre.

Felles for begge ordningene er at midlene kan lyses ut for tre år, med forbehold om Stortingets årlige budsjettvedtak.

Vurderinger

Utfra mulighetsrommet som ligger i Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskudd til kompetanse og arbeidskraft i distriktene, anbefaler fylkeskommunedirektøren at fordelingen av midlene bidrar til at Agder fylkeskommune opprettholder sine forpliktelser i allerede inngåtte samarbeidsavtaler og bidrar til å styrke studiesentre. Resterende midler lyses ut som en tilskuddsordning for å løfte regionale initiativer som bidrar til mobilisering av utenforskapet og kvalifiserer flere til utdanning og kompetanseutvikling.

Utfra foreliggende vurderinger, vil fylkeskommunedirektøren foreslå følgende disponering av midlene:

Disponering av ordning a) Tilskudd til mobilisering til utdanning og kompetanseheving

- 1 400 000 kroner til oppfølging av samarbeidsavtaler med Lister Nyskaping, Setesdal IPR, Pågang næringshage og Fagskolen i Agder vedtatt av Hovedutvalg for utdanning og folkehelse (Sak 2/2024). Målet med samarbeidsavtalene er å planlegge og gjennomføre tiltak som mobiliserer næringslivet i distriktskommunene til relevant kompetanseutvikling.
- 1 000 000 kroner overføres fra ordning a) til ordning b). Hensikten er å gi studiesentrene mulighet til å opprettholde høy aktivitet.
- Resterende av midlene lyses ut som tilskuddsordning, sammen med ubrukte midler fra 2024.

Disponeringen av midlene fra ordning a) gjelder kun for 2025. Tilskuddet fra ordning a) kan gis for prosjekter med varighet på inntil tre år, med forbehold om Stortingets årlige budsjettvedtak. Samlet tilskudd skal som regel ikke overstige 50 prosent av prosjektkostnadene.

Disponering av ordning b: Tilskuddsordning for studiesentre

I henhold til forskriften skal ordningen opprettes som en tilskuddsordning.

Tilskuddsordningen finansieres av:

- 612 000 kroner fra ordning b)
- 1 000 000 kroner overført fra ordning a)
- Totalt: 1 612 000 kroner.

Utløsningen skal følge føringene i forskriften fra KDD.

I tillegg foreslår direktøren følgende tildelingskriterier:

- a) Senteret må beskrive hvordan tilbudene utfyller eksisterende utdanningstilbud i regionen
- b) Senteret må beskrive etterspørsel etter tilbudene basert på fylkeskommunens kunnskapsgrunnlag og egen informasjon
- c) Senteret må vise hvordan det arbeides med å mobilisere deltakere, særlig personer utenfor arbeidslivet

Tilskuddet kan søkes for en periode på inntil tre år, med forbehold om endringer i statsbudsjettet. Tilskuddet for 2025 vil gjelde for hele kalenderåret, og kan dekke allerede påløpte kostnader.

Regionplan Agder 2030

Under satsingsområde utdanning, kompetanse og deltakelse i Regionplan Agder 2030 står det at tilgang til god utdanning som gir rett kompetanse er grunnleggende for sosial bærekraft og økonomisk vekst. God utdanning, økt sysselsetting og mulighet for lik deltaking i samfunnet bidrar til bedre levekår, økonomisk vekst og et godt offentlig tjenestetilbud. Tilskuddsordningene tilrettelegger for økt mobilisering og tilgang til utdanning og kompetanse i kommunene med sentralitetsindeks fire, fem og seks. Dette vil komme hele Agder til gode.

Økonomiske konsekvenser

Midlene er tildelt Agder fylkeskommune gjennom statsbudsjettet og vil derfor ikke gi noen økonomiske konsekvenser for fylkeskommunen. Departementet har derimot vurdert at ordningen innebærer administrative konsekvenser for fylkeskommunene. Fylkeskommunen kan bruke inntil fem prosent av tilskuddet til å dekke egne administrative kostnader.

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren anbefaler at Tilskudd til kompetanse og arbeidskraft i distriktene fordeles på følgende måte:

Ordning a) Tilskudd til mobilisering til utdanning og kompetanseheving

- 1 400 000 kroner til oppfølging av samarbeidsavtaler med Lister Nyskaping, Setesdal IPR, Pågang næringshage og Fagskolen i Agder vedtatt av Hovedutvalg for utdanning og folkehelse (Sak 2/2024).
- 1 000 000 kroner overføres fra ordning a) til ordning b).
- Resterende av midlene lyses ut som tilskuddsordning, sammen med ubrukte midler fra 2024.

Ordning b: Tilskuddsordning for studiesentre

I henhold til forskriften skal ordningen opprettes som en tilskuddsordning, og utlysningen følger føringene i Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskudd til kompetanse og arbeidskraft i distriktene.

I tillegg foreslår direktøren følgende tildelingskriterier:

- d) Senteret må beskrive hvordan tilbudene utfyller eksisterende utdanningstilbud i regionen
- e) Senteret må beskrive etterspørsel etter tilbudene basert på fylkeskommunens kunnskapsgrunnlag og egen informasjon
- f) Senteret må vise hvordan det arbeides med å mobilisere deltakere, særlig personer utenfor arbeidslivet

Kristiansand, 03.09.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Arly Hauge
fylkesdirektør